

Film na plakatu

Ob razstavi švicarskega grafičnega oblikovalca Ralpa Schraivogla v ljubljanski galeriji NLB Avla.

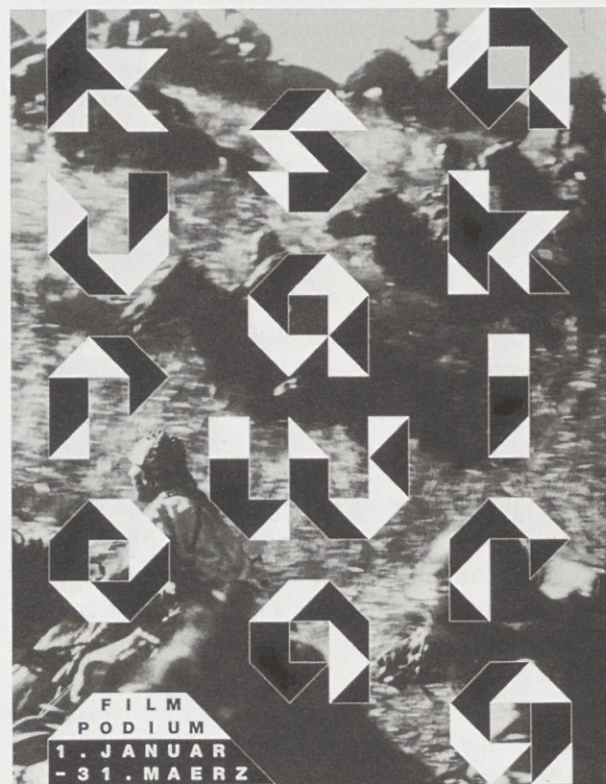
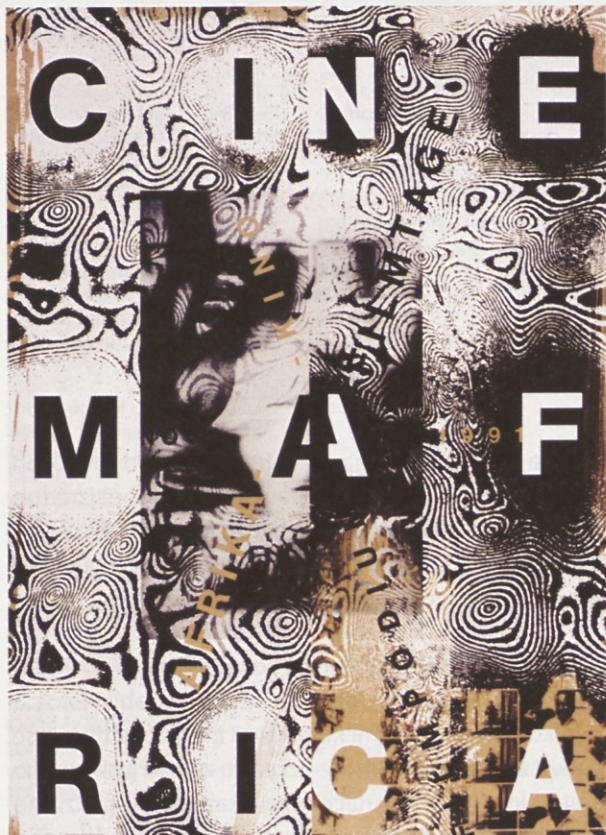
Filmski plakat je kot sredstvo množične komunikacije neločljivo povezan z nastankom in razvojem sedme umetnosti – njegova uporaba je vseskozi odražala potrebe filmske industrije, ki je spričo vse večje produkcije potrebovala učinkovito orodje za pridobivanje novih gledalcev in oglaševanje svojih izdelkov. Čeprav se zdi, da je v današnjem digitaliziranem svetu potreba po klasičnem filmskem plakatu manjša, kot je bila nekoč – če se nam njegov obstoj že ne zdi nekoliko arhaičen – pa filmski plakat še zdaleč ni izumrl. Seveda se ob prevladujočih instantnih izdelkih, ki napeljujejo k ogledu mainstream filmske produkcije, na tem področju giblje cela vrsta vrhunskih oblikovalcev, ki žanru filmskega plakata podeljujejo trajno, presežno umetniško vrednost. Mednje nedvomno sodi ugledni in mednarodno priznani oblikovalec Ralph Schraivogel. Prerez njegovega ustvarjanja na področju (filmskega) plakata je pod taktirko zavoda Emzin prvič na slovenskih tleh predstavljen v ljubljanski galeriji NLB Avla (21.5.-10.9.2009).

Leta 1960 v švicarskem Lucernu rojeni Ralph Schraivogel se, nemalokrat etiketiran kot postmodernist, uvršča med vodilne predstavnike sodobnega švicarskega grafičnega oblikovanja (t.i. Swiss School), ki spričo svoje dolgoletne in skrajno vplivne tradicije zaseda pomembno, če ne že najodličnejše mesto v kontekstu razvoja te panoge v 20. stoletju. Schraivogel se je med leti 1977 in 1982 izšolal na Šoli za oblikovanje v Zürichu, v času torej, ki ga je zaznamovalo postopno hiranje t.i. mednarodnega tipografskega sloga. Njegova hladna in formalistična dogmatičnost je bila nadomeščena z bolj igrivimi, spontanimi in nepredvidljivimi prvinami, ki so ustvarjale kompleksnejše strukture tipologij ter podob – kar vsekakor predstavlja tudi ustrezno izhodišče za definiranje Schraivoglovega sloga. Vodilni predstavnik porajajočega se postmodernizma v Švici je bil oblikovalec Wolfgang

Weingart (roj.1941), čigar delo je imelo izredno močan vpliv v svetu. Čeravno predstavlja Schraivogel izredno samosvojega avtorja s prepoznavno ustvarjalno maniro, ga prenekateri pregled švicarskega oblikovanja posredno uvršča ravno v krog Weingartovih dedičev.

Schraivogel je po končanem šolanju sprva deloval kot svobodnjak v Zürichu, kjer si je kmalu pridobil vrsto naročnikov med lokalnimi kulturnimi inštitucijami. Kar se je – kot že tolikokrat doslej – izkazalo za sila hvalevredno strategijo, saj slednje načeloma izkazujejo več razumevanja za drzne, inovativnejše in estetsko prodornejše izdelke. Seznam osrednjih Schraivoglovih naročnikov je vsekakor zavidljiv: tu so kinotečna ustanova Filmpodium v Zürichu, kot tudi tamkajšnji Muzej oblikovanja, Muzej lepih umetnosti ter Theater am Neumarkt. Poleg tega je Schraivogel sprejemal naročila številnih festivalov, kot so Jazz Festival Zürich, Shaffhauser Jazz Festival, Dnevi literature v Solothurnu ter züriški bienalni festival afriškega filma (Cinemafrica). Večkrat nagrajeni avtor, čigar delo je vključeno v številne zbirke grafičnega oblikovanja, se je sočasno spustil tudi v akademske vode: poučeval je na Šoli za oblikovanje v Zürichu, bil je gostujoči profesor na Umetnostni univerzi v Berlinu, trenutno pa poučuje na Šoli za oblikovanje v rojstnem Lucernu.

Schraivoglova razstava prinaša izbor plakatov s posebnim poudarkom na tistih, ki se dotikajo filmskih dogodkov – pri čemer je vredno poudariti, da ne gre za plakate posamičnih filmov, temveč za plakate za avtorske retrospektive oziroma festivale, kot je že omenjeni Cinemafrica. Serija sedmih plakatov, ustvarjenih za ta festival med letoma 1991 in 2006, se nedvomno uvršča med markantnejše avtorjeve stvaritve. Prepoznavna struktura, osnovana na kaotičnem, mestoma celo psihedeličnem prepletu geometričnih in tekstovnih

elementov, redkeje pa tudi fotografskih podob, rezonira poudarjeno grafično in marsikdaj evocira dediščino op-arta. Vizualno polje, kjer tekst in podoba postaneta povsem enakovredna, postane komajda pregledno – in tekst ponekod tudi komajda berljiv – vendar pa tako na vsebinskem kot formalnem nivoju (črno-bele, zebrastrukturi) plakati posrečeno zapopadejo heterogenost afriških kultur, tamkajšnjega življenja in nenazadnje tudi filma samega. Presenetljivo drugačne oblikovne rešitve je avtor udeležil na plakatih za retrospektive v žüriškem Filmpodiumu: enostavnejše kompozicije, večji poudarek na fotografiji kot tudi na besedilnih elementih razodevajo bolj umirjene zasnove, temelječe na modernistično zastavljenem redukcionizmu ter minimalizmu. Prepletanje tipografskih in vizualnih elementov, kot denimo na plakatu za retrospektivo Paula Newmana, kažejo avtorjevo izredno domiselnost ter izpovedno moč, ki pa pri nekaterih drugih plakatih, osnovanih na podobnih principih, ne dosega enakovredne ravni. Vsekakor so zanimive tudi avtorjeve tipografske rešitve, še zlasti na plakatu Kurosawine retrospektive, kjer črke povzemajo stilizirane oblike japonskih origamijev.

Nasploh se zdi, da je Schraivogel praviloma najmočnejši takrat, kadar se odreka pretirani racionalnosti ter jo nadomesti z dionizično kakofonijo, četudi na račun jasne komunikativnosti. Kot dokazuje njegova ljubljanska razstava, gre v vsakem primeru za vrhunskega avtorja, ki ljubi ekstreme, rad prehaja iz ene skrajnosti v drugo in hkrati nenehno preizprašuje razmerja med gledanjem in branjem, s čimer le še krepi prepričljivost lastne vizualne govorice.

Ralph Schraivogel: Plakat za retrospektivo filmov A. Kurosawe, Filmpodium, Zürich, 2005.